👩‍🏫 מהדורה למורה – קיר אפור או קיר מדבר?

טור דעה · כיתה ט' · זהות ותרבות · מסלול רגיל

💡 מבנה הדף: פתיחה ← טקסט בפסקאות מסומנות ← חלק א' איתור (רמה א') ← חלק ב' הסקה, השוואה ומונח (רמה ב') ← חלק ג' טיעון ועמדה (רמה ג') ← משימת כתיבה ← כרטיס יציאה.

חלק א' – איתור מידע

1. אילו שינויים קרו ליד הקיר אחרי שצויר הלווייתן (פסקה א')? · אנשים עצרו לצלם, זקנים ישבו מולו, השכנים דיברו זה עם זה.

2. ציינו שתי טענות של המתנגדים לאמנות רחוב (פסקה ב'). · שתיים מאלה: הקיר שייך למישהו ומרססים בלי רשות; מי קובע מה יפה; ריסוס מאפשר גם קללות וסמלים פוגעים; ניקוי עולה כסף.

3. מה ענתה האמא לילדה ששאלה מי צייר את הלווייתן (פסקה ז')? · "מישהו שאהב את השכונה."

חלק ב' – הסקה, השוואה ומונח

4. (הסקה) מדוע, לדעתכם, בחרה הכותבת להציג קודם את טענות המתנגדים? מה זה תורם לאמינות שלה? · כדי להראות שהיא הוגנת ומכירה את הצד השני; טיעון שמתמודד עם טענות נגדיות משכנע יותר ונראה שקול.

5. (השוואה) השוו בין מוזיאון לבין אמנות רחוב, לפי פסקה ג'. · מוזיאון – צריך להגיע, לפעמים לשלם ולהרגיש שייך; אמנות רחוב – מגיעה אל כולם, בלי כרטיס, הופכת את העיר לגלריה פתוחה.

6. (מונח) הסבירו את המונח "ונדליזם", ואת ההבחנה שעושה הכותבת בינו לבין אמנות (פסקה ה'). · ונדליזם – הרס מכוון של רכוש. ההבחנה: לא ביופי אלא ברשות ובכבוד – ציור בלי הסכמה או כדי לפגוע הוא ונדליזם; ציור ברשות שמכבד את המקום – אמנות.

חלק ג' – טיעון ועמדה

7. האם לדעתכם כדאי שבית הספר יקצה קיר שעליו תלמידים יוכלו לצייר באופן חופשי? הביעו עמדה, נמקו, והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הטור או מניסיונכם. · תשובה פתוחה: עמדה + נימוק + ראיה (הלווייתן ששינה את השכונה, טענות המתנגדים, "קירות פתוחים" בליווי, רשות וכבוד).

משימת כתיבה – מה בודקים

8. תכננו ציור לקיר בבית הספר: מה יצויר, איזה מסר הוא מעביר, ואיך תדאגו שיהיה "ברשות ובכבוד" (8–10 שורות). · תיאור חזותי, מסר ברור, שלבי קבלת רשות ושיתוף, קשר לטור.

📋 מחוון לתשובה הפתוחה (חלק ג')

4 – מצוין · עמדה ברורה בפתיחה; שני נימוקים הגיוניים; הוכחה או דוגמה מדויקת מן הטקסט (עם ציון פסקה); סיכום; לשון תקינה ומכבדת.

3 – טוב · עמדה ברורה; נימוק אחד מפותח היטב; דוגמה מן הטקסט או מן הניסיון; מבנה מסודר.

2 – חלקי · עמדה קיימת אך לא חדה; נימוק כללי; אין דוגמה או שהדוגמה אינה קשורה.

1 – בהתחלה · חוזר על הטקסט בלי עמדה, או עמדה בלי נימוק.

✏️ דף עבודה – 🎨 קיר אפור או קיר מדבר?

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

טור דעה · כיתה ט' · מסלול רגיל

💡 ציור ענק על קיר של בניין, משפט מרוסס על גשר, דמות צבעונית בתחנת אוטובוס. יש מי שרואים בזה אמנות שמחיה את העיר, ויש מי שרואים בזה הרס של רכוש. בטור שלפניכם כותבת תלמידת ט' את עמדתה – ומתמודדת עם הצד השני.

טור דעה

🎨 קיר אפור או קיר מדבר?

הקיר שבדרך לבית הספר

א כל בוקר אני עוברת ליד קיר ארוך ליד המרכול. עד לפני שנה הוא היה אפור, מתקלף, עם כמה שרבוטים של שמות. ואז, בשבוע אחד, הוא השתנה: מישהו צייר עליו לווייתן כחול ענק ששוחה בין בניינים, ובתוכו ילדים שמשחקים. אנשים עצרו לצלם, זקנים ישבו על הספסל מולו, ולראשונה ראיתי את השכנים מדברים זה עם זה. אז מה זה – ונדליזם, או מתנה לשכונה?

הצד השני: זה לא שלך

ב אני רוצה להתחיל דווקא מן הטענות של מי שמתנגדים, כי יש בהן הרבה צדק. קיר שייך למישהו – לבעלי הבניין, לעירייה או לכל הדיירים יחד. מי שמרסס עליו בלי רשות לוקח לעצמו משהו שאינו שלו. ומי קובע מה "יפה"? לווייתן אחד יכול למצוא חן בעיני, אבל אותו ריסוס מאפשר גם לכתוב קללות, לרסס סמלים פוגעים או "לחתום" שם בכל פינה. ניקוי קירות עולה כסף רב, ואת הכסף הזה משלמים כולנו.

אמנות ששייכת לכולם

ג ובכל זאת, אני חושבת שאמנות רחוב היא אחת מצורות האמנות החשובות של הדור שלנו. מוזיאון הוא מקום נפלא, אבל צריך להגיע אליו, לפעמים לשלם, ולפעמים להרגיש שייכים. אמנות רחוב מגיעה אלייך. היא לא שואלת אם יש לך כרטיס. היא מדברת אל מי שהולך לעבודה, אל ילד בדרך לגן, אל קשישה שיושבת על ספסל. היא הופכת את העיר לגלריה פתוחה.

קול למי שאין לו במה

ד לאמנות רחוב יש גם כוח חברתי. לאורך ההיסטוריה, אנשים שלא הייתה להם במה – שלא קיבלו מקום בעיתון או בגלריה – כתבו וציירו על קירות כדי שישמעו אותם. גם היום, ציור קיר יכול לספר את הסיפור של שכונה, להנציח דמות מקומית אהובה או לעורר שאלה חשובה. "הקיר לא שותק," אמר לי פעם צייר צעיר מהשכונה. "הוא רק מחכה שמישהו ייתן לו מילים."

אז איפה עובר הגבול?

ה אחרי שחשבתי הרבה, הגעתי למסקנה שהשאלה איננה "אמנות או ונדליזם", אלא שאלה של רשות וכבוד. ציור על רכוש פרטי בלי הסכמת הבעלים הוא פגיעה, גם אם הוא יפה. כתובת שמטרתה לפגוע, להשפיל או "לסמן שטח" איננה אמנות, גם אם היא צבעונית. לעומת זאת, ציור שנעשה ברשות, שמכבד את המקום ואת האנשים החיים בו – הוא אמנות במלוא מובן המילה.

ההצעה שלי

ו לכן אני מציעה לבית הספר ולעירייה לעשות צעד אמיץ: להקצות "קירות פתוחים" – קירות חוקיים שבהם בני נוער יכולים לצייר, בליווי אמנים מקומיים, אחרי שהשכנים הביעו את דעתם. כך האנרגיה והיצירתיות של הנוער לא יופנו לפינות חשוכות, אלא יקבלו מקום מכובד, גלוי ומשותף. וגם הקיר האפור ליד בית הספר שלנו מחכה כבר שנים.

סוף דבר

ז בשבוע שעבר ראיתי ילדה קטנה מצביעה על הלווייתן ושואלת את אמא שלה: "מי צייר את זה?" האמא ענתה: "מישהו שאהב את השכונה." אולי זה המבחן הכי פשוט: אם הציור נעשה מתוך אהבה למקום ולאנשים, ובדרך שמכבדת אותם – הוא מתנה. אם לא – הוא רק כתם, צבעוני ככל שיהיה.

📚 **מילים חשובות: ונדליזם** – הרס או קלקול מכוון של רכוש · **שרבוט** – ציור או כתב מהיר ולא מסודר · **רכוש** – דבר ששייך למישהו · **גלריה** – מקום שבו מציגים יצירות אמנות · **להנציח** – לשמור את הזיכרון של מישהו או משהו לאורך זמן · **להקצות** – לקבוע ולתת למטרה מסוימת · **במלוא מובן המילה** – באופן מלא ואמיתי

חלק א': איתור מידע (רמה א')

1. אילו שינויים קרו ליד הקיר אחרי שצויר הלווייתן (פסקה א')?

2. ציינו שתי טענות של המתנגדים לאמנות רחוב (פסקה ב').

3. מה ענתה האמא לילדה ששאלה מי צייר את הלווייתן (פסקה ז')?

חלק ב': הסקה, השוואה והבנת מונח (רמה ב')

4. מדוע, לדעתכם, בחרה הכותבת להציג קודם את טענות המתנגדים? מה זה תורם לאמינות שלה? (הסקה)

5. השוו בין מוזיאון לבין אמנות רחוב, לפי פסקה ג'. (השוואה)

6. הסבירו את המונח "ונדליזם", ואת ההבחנה שעושה הכותבת בינו לבין אמנות (פסקה ה'). (מונח)

חלק ג': טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

7. האם לדעתכם כדאי שבית הספר יקצה קיר שעליו תלמידים יוכלו לצייר באופן חופשי? הביעו עמדה, נמקו, והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הטור או מניסיונכם.

💡 (תזכורת לכתיבת תשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה)

☐ כתבתי עמדה ברורה ☐ הוספתי נימוק הגיוני ☐ הבאתי הוכחה או דוגמה

משימת כתיבה

8. תכננו ציור לקיר בבית הספר: מה יצויר, איזה מסר הוא מעביר, ואיך תדאגו שיהיה "ברשות ובכבוד" (8–10 שורות).

🎟️ כרטיס יציאה

1. משפט אחד מן הטקסט שאני זוכר/ת: _____
2. שאלה שעדיין יש לי: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟